

GRONDEN EN EIGENAREN IN DE 18^e EEUW TE WOENSDRECHT

Van oudsher is grondeigendom, naar gelang oppervlakte, kwaliteit, bebouwing of bestemming een bewijs van mindere of meerdere welstand.

Geen wonder, dat grootgrondbezitters machtige lieden waren, die dikwijls daardoor in diverse bestuursorganen zitting hadden. Rijkdom is immers ook macht.

De 18e eeuwse maatschappij dreef in hoofdzaak op landbouw en veeteelt. En dit was in Woensdrecht zoals bijna overal elders, ook het geval. In Woensdrecht waren de gronden, evenals b.v. te Ossendrecht, in twee groepen in te delen. Dit waren de zandgronden “ten hooge” en de betere “ten laage”, de kleigronden. Dit kwam dan ook wel tot uiting in de verhouding tussen b.v. zand- en kleiboer. Terwijl de zand/kleiboer (en die waren er veel), daar dan meestal ook precies tussen stond.

Om de lezer echter enig inzicht te geven in belastbaar grondbezit “ten hooge” in het Woensdrecht van de 18e eeuw, volgt hier een complete inventarisatie van de percelen en hun eigenaren. Onder belastbare gronden worden in het algemeen verstaan, deze welke in exploitatie waren.

De inventarisatie stoelt in hoofdzaak op het “Quohier ofte Pondboek der Heerlijkheid Woensdrecht anno 1772” met aanvullingen uit het “Chijnsboek van Woensdrecht anno 1760”.

Hieraan zijn ontleend:

- A. De grootte der percelen: dikwijls nog 1779 exact terug te vinden.
- B. De aangrenzende percelen.
- C. De eigenaren of eiganarissen vanaf 1760 - ± 1810 met als uitlooppunt 1772 zowel naar vroegere als latere data.
- D. Vermelding van de namen (toponiemen) van percelen en/of gebouwen. Met een verklaring van deze aan de hand van geraadpleegde documentatie.

Voor de goede orde maken wij er U op attent, dat de oude “Heerlijkheid Woensdrecht” veel groter was dan het gebied wat men thans tot het “kerkdorp” rekent. In grote lijnen werd Woensdrecht in de feodale tijd omsloten door de navolgende grenzen:

OOST: Bergen op Zoom en in hoofdzaak Huybergen.

In een lijn, die liep vanaf Zuidgeest tot de grens met Hoogerheide, ter hoogte van de nu grotendeels verdwenen Buitendreef.

ZUID: Hoogerheide, volgende de limietscheiding gaande van de grens met Huybergen langs de Buitendreef en huidige Mathias Wolffstraat, langs de zuidelijke zijde van de Wouwbaan op de Raadhuisstraat. Verder in westelijke richting iets ten zuiden van de Onderstal en het Markje naar de rivier de Agger (de Kreek) tot de grens met Hinkelenoord, toen Zeeland,

WEST: Hinkelenoord en slikken van de Oosterschelde via de loop van de Agger, de scheiding tussen Brabant en Zeeland.

NOORD: De Heerlijkheid Zuidgeest

Via een grens volgende een lijn van Zeeuwse slikken van de Oosterschelde ten zuiden van Lindonk via de Langenteen tot aan de Huybergse Baan.

Quohier ofte Pondboek der Heerlijkheid Woensdrecht

Nr. 1 Guillam Snakken.

Een hoeve genaemt “den langen teen” in vijf percelen zijnde bosch en zaaijland groot 19G. 1)

Noord: de Heyde of gescheij van de Zuydgeest.

Oost: no. 2

Zuyt: het ander gedeelte van deesen no.

West: de Antwerpsebaan

Guillam Snakken.

het 2e gedeelte van no. 1

Groot 9G76R.

Noord: het voorafgaande (no. 1)

Oost : no. 2 en 7

Zuyt: no. 5.

West: Antwerpsebaan

OPMERKING: Jan Bogaars in 1760

Magdalena van Mechelen in 1776.

Jan v. Gansen echtgenoot Cornelia Looyen in 1788.

Langenteen: Naam is zeer waarschijnlijk ontleend aan dit eertijds in dat gebied liggende teenvormige ven.

Nr. 2. Guillam Snakken.

Een heijveld en ven, den Langenteen.

Groot: 13G 266R

Noord en

Oost d Heijde

Zuyt: ten deele no. 9 en 7.

West: no. 1

Jan Bogaars in 1769, Verder als no. 1 Toponiem als voren.

1) G = Gemeten (1 gemet = ± 0,4 ha)

R = Roeden (1 gemet = 300 roeden)

Nr. 3. De Wed. Monsieur Adriaen Muts.

de helft in t boomven (boompjesven).

Groot: 10G 47R,

Gandsom in de Heijde.

Zuyt: no. 4 of d' andere helft

OPMERKING: Wed. Adr. Muts in 1760.

Bij koop dd. 6 juli 1787 Gabriël Swagemakers.

Boomven: Dat een ven als “Boomven” wordt vermeld is niet verwonderlijk. In die tijd waren er bijna geen denbossen, doch heiden. De aanwezigheid van eerdere bomen ligt hier voor de hand.

Nr. 4 Antonie Willemse en Pieter Swagemakers.

de andere helft van 't boomven.

Groot: 10G.

Rondsom de Heijde.

Noord: nr. 3. of de vorige 1/2

Jan Bogaars in 1760.

Na Pieter Swagemakers, Gijsbert.

Huybregts als gehuwd met de Wed. Pieter Swagemakers.

Nr. 5. Jacobus Brooijmans.

een perceel zaaijland.

Groot: 4G4R.

Noord: no. 1, Oost no. 7, Zuyt no. 6.

West: de Antwerpse baan.

Jacobus Brooijmans in 1760.

Na diens overlijden Jacobus de Jongh, dan gehuwd zijnde met de 2e echtgenote van Jac.

Brooymans. Deelgenoten 2 kind. uit eerste huwelijk van J.B. x Margartha v. Campen en 5 uit zijn laatste huwelijk samen voor f 1443,00. Vervolgens alles uitgezocht door de Magistraat van Woensdrecht dd. 19 september 1775.

Nr. 6. De wed. Adriaen Muts.

een perceel zaaijland genaemt den grooten blok.

Hieronder 500R. heijveld.

Groot: 8G265R.

Noord: no. 5 Oost no. 8.

Zuyt: Wede. Pieter Snakken met no. 9.

West: de Antwerpsebaan.

In 1760 eveneens de Wed. Adr: Muts.

Bij koop Gabriël Swagemakera in 1787.

Grooten Blok: Een ietwat ontoepasselijke naam voor een perceel, dat niet groter is dan de omliggende.

Nr. 7. De Wed. Adriaen Muts.

Een heijveld.

Groot: 8G100R.

Noord: no. 2 Oost no. 9 Zuyd no. 8 West 1,5,6

In 1760 als voren.

In 1760 als voren.

Nr. 8. Antonie Willemse

Een heijveld.

Groot: 4G220R.

West en Noord de wed. Adriaen Muts met nos. 6 en 7.

Oost en Zuyd no. 9.

Jan Bogaars in 1760

Nr. 9. De Wed. Pieter Snakken

een blok zaaijland. Het westelijk gedeelte van het volgende perceel groot 4G.

Noord: no. 6.

Oost: Het oostelijk gedeelte van deese no.

Zuyt: no.10.

West: de Antwerpsebaan.

In 1760 nog op naam van haar man Pieter Snakken. Wed. P. Snakken was Joanna v.d. Moer, voordien gehuwd met Pieter Aartse Slooven. Na haar dood aan de kinderen uit dit huwelijk P.S. x J.v.M.

Verder: Meeuwis Sloove bij koop van 20 nov. 1760.

Gabriël Sloove bij koop van 17 aug. 1780.

Nr. 10. Anthonie Willemse.

een bosch.

Groot: 2G130R.

Noord en

Oost: no. 9

Zuyt: no. 11.

West: de Antwerpsebaan.

Jan Bogaars in 1760.

Noot: Anthonie Willemse x Joanna Pijnen.

Nr. 11. De Wed. Adriaen Muts.

Een blok zaaijland genaemt de Steede.

Groot: 1G280R heijde te saamen 8G280R.

Noord: no. 10.

Oost: ten deele no. 9 en 12.

West : de Antwerpsebaan.

Zuyt : no. 14.

In 1760 eveneens Wed. Adr. Muts.

Vervolgens ook Gabr. Swagemakers in 1787.

De Steede: Steede behoeft niet noodwendig een boerderij te zijn, doch een kavel of kavels grond is eveneens mogelijk.

Nr. 12. De Wed. Adriaen Muts.

een heijveld.

Groot: 12G170R.

Noord: no. 9

Oost: de heijde en ten deele Zuijd.

West: no. 11 en 14.

Zuyt: no.13.

Eerdere en latere eigenaars als no. 11.

Nr. 13. De Wed. Adriaen Muts.

Een blok zaaijland en bosch genaemt Het Roggeveld.

Groot: 3G180R heijde te saemen 6G180R.

Noord: no. 14 en 12.

Oost: de Heijde

West en

Zuyt: no. 15.

Eerdere en latere eigenaars als no. 14.

Roggeveld: Hier is de verbinding met zaailand duidelijk. Rogge een graansoort, die nog zeer weinig werd verbouwd.

De oogsten waren in die tijd wegens het ontbreken van kunstmest zeer mager.

Nr. 14. Jacobus Brooijmans

een blok zaaijland.

Groot: 6G226R.

Noord: no. 11.

Oost: no. 12 en ten dele zijde met no. 13.

West : de Antwerpsebaan.

Zuyt : no. 15.

Jan Brooijmans eveneens in 1760. Na diens dood zijn weduwe in huwelijk met Jac. de Jongh. Voor legaal verband zie no. 5.

Nr. 15. Jacobus Brooijmans

een perceel zaaijland en bosschen 3G176R, heijveld saemen.

Groot: 12G176R.

Noord: no. 14 en 13.

Oost: de heijde.

West: de Antw. Baan.

Zuyt: no. 16 en 17.

Zie no. 14. Voor legaal verband no. 5.

Nr. 16. Cornelis Brooijmans

een perceel zaaijland en bosch met 120R heijveld te saeme.

Groot: 3G130R.

Noord: no. 15.

Oost: no. 16.

West en

Zuyt: no. 17.

De Wed. Willem Brooijmans in 1760. Daarna de gezamenlijke kinderen van de echtelingen Brooijmans. dd. 16 april 1880.

Nr. 17. De Wed. Pieter Snakken.

Een perceel zaaijland en bosch met 126R. Heijveld, saeme 5G126R.

Noord : no. 15 en 16.

West : Antwerpsebaan.

Oost en

Zuyt: no. 18 en 21.

In 1760 M.v.Dort en de kind. Pieter Slooven. Pieter Slooven zie no. 9.
Na de dood van de Wed. Slooven aan haar kinderen, enz. enz. Zie hiervoor eveneens no. 9.

Nr. 18. Jacobus Brooijmans.

Zijne hoeve bestaande uit 8G zaaijland, 6G100R bosch en kanten, 5G220R heij, dus te saamen 20G20R

Noord : no. 27 en 15.

Oost : de heijde,

West : no. 21.

Zuyt: den Groenenwegh niet aangemeten.

In 1760 Jac. Brooijmans. Zie verder no. 5.

De groenen wegh: De groenen weg een aarder weg, die nog bestaat waarschijnlijk was hij met planten of struikgewas afgezet. Mogelijk kan met groen een niet officiële scheiding bedoeld worden. Zo spreekt men ook wel van de “groene grens”. Verder is de betekenis van: Jong, vers (Verdam blz. 230).

Nr. 19. Jacobus Brooijmans.

Een perceel zaaij- en weijland, genoemd de Heijningen.

Groot: 7G10R.

Noord: Het groene wegje volgens nr. 18.

Oost: no. 27.

West: no. 22.

Zuyt: de Waterloop.

Voor opvolgende eigenaren, zie no. 5.

De Heijninge: Veel voorkomend. Toponiem. Hierbij denkt men aan omheinen. De oorspronkelijke en juiste betekenis is een afscheiding tussen erven of landerijen. (Verdam blz. 244).

Nr. 20. Jacobus Brooijmans.

Een perceel wijde over de loop.

Groot: 1G252R,

Noord: den Waterloop met no.19.

Oost : nr. 27

West: nr. 24

Zuyt: no. 26 en 25.

Voor later eigenaren zie no. 5

De loop: Dit is de waterloop die vroeger in de volksmond ook wel “Bollekensloop” werd genoemd. Deze had ± 30 jaar geleden nog een breedte van 2 - 2½ M. doch is nu, door verkaveling, reconstructie en aanleg van de ter plaatse nieuwe wegen. Een smalle sloot geworden.

Nr. 21. De Wed. Adriaen Muts

Eene hoeve en brouwerije genaemt Rustwat.

Groot: 6G100R

Noord: no. 17.

Oost: no. 18.

West: de Antwerpsebaan

Zuyt: den groenen wegh niet aangemeten tegens no. 22.

In 1760 als boven.

Gabr. Swagemakers in 1787.

Rustwat: Als men de naam van dit buitengebeuren serieus neemt zou men aan een bordeel en de landouwen van Woensdrecht denken. In werkelijkheid is dit een verschrijving van “Rust wat”. Als men Boerderij en Brouwerij tezamen neemt, is het na gedane arbeid bij een kan gerstenat goed toeven.

Nr. 22. De Wed. Adriaen Muts

een perceel zaaïj- en weijland genaamt agter de Kooy.

Groot: 7G90R.

Noord: den groenen weg tegens no. 21 niet aangemeten.

Oost: no.19.

West: de Antwerpsebaan.

Zuyt: ten deele de waterloop en Christiaen van der Riet, teegens no. 23.

Eigenaars in 1760 en later als 21.

Agter “de Kooy”: met deze “Kooy” is zeker een andere bedoeld dan die in het Z.W. van de “Heerlijkheid”. Eertijds kan hier zowel een schapen- als een eendenkooi “eendenvangst” gestaan hebben. Zowel de schorren als de “heijde” waren vlakbij.

Nr. 23. Christiaen van der Riet.

een weij bosch

Groot: 1G0R.

Noord en

Oost: no. 22

West: de Antwerpsebaan.

Zuyt: den waterloop teegens no. 24.

Mattheijs Meesters in 1760.

Dit en volgende percelen belast med.d.v. legale verbanden.

f 3000, 00 t.b.v. de 3 kinderen van wijlen M. Meesters voor hun vaderlijk erfgoed volgens de conventie van de Magistraat van Woensdrecht d.d. 13 jan. 1777.

f 1102, 00 16 st. 14¼ p. t.b.v. Susanna v.d. Riet voor haar moederlijk goed. Rekening gesloten dd. 28 oct. 1778. f 497,00 13 st. 2 p. t.b.v. Susanna v.d. Riet voor haar grootmoederlijk goed. vlgs. boedelrekening dd. 7 juni 1782 en de daaropvolgende liguidatie. In 1796 aan de Wed. P. v.d. Moer. Op 1 sept. 1802 bij donatie aan Jan v.d. Moer.

Nr. 24. Christiaen van der Riet.

Een hoeve met zaaij- en weijlanden.

Groot: 11G260R.

Noord: den Waterloop tegenover no. 19 22 en 23.

Oost: no. 20 en 25.

West: de Antwerpsebaan.

Zuyt: Dorpsweg???

Mattheijs Meesters in 1760.

Legale verbanden etc. Als no. 23.

In 1796 aan wed. P. v.d. Moer

Hoeve: Deze hoeve is de hoeve, die thans bewoond wordt door de fam. Uitdewilligen aan de Antwerpsestraatweg.

Nr. 25. Christiaen van der Riet.

een perceel zaaijland en kanten.

Groot: 3 gemeeten.

Noord: no. 20

Oost: no. 26

West: no. 24

Zuyt : Dorpswegh.

In 1760 Mattheijs Meesters.

Zie verder als 23.

Als er elders ook gesteld is “kanten” dan worden hier meer dan waarschijnlijk “wallen” hakhout bedoeld.

Deze fungeerden als grens, omheining voor het vee en windschut.

Nr. 26. Mevrouw de Wed. wijlen den weled. Gestr. Heer en Mr.Carel van Bommel.

Een perceel bosch, groot 2G217R.

Noord: no. 20.

Oost: no. 27.

West: no. 25.

Zuyt: Dorpswegh.

De wed. Matheijs Hendrickx Pijnen in 1760 zijnde Cornelia Claesen de Grauw.

Johannes de Jongh, bij koop van 20 Apr. 1787.

Nr. 27. De wed. Adriaen Muts.

Een perceel zaaijland, weij en bosch groot 6G en 14G40R heij dies te saamen 20G40R genaemt De Verlooren Kost (Verloren Costs).

Noord: den groenen weg, niet aangemeten.

Oost: de Heij.

West: 26 en 20

Zuyt: Dorpswegh.

Ook in 1760 Wed. Adr. Muts. Voor verdere opmerkingen in verband met verwerving etc. zie no. 3.

De Verloren Kost: Toponiem is een aanwijzing voor de vruchtbaarheid van de bodem. Beter gezegd: Alles is verloren moeite!

Nr. 28. Mevrouw de Wed. wijlen de Heer en Meester Carel v. Bommel.

Een perceel bosch, zaaijland en wildert genaemt de Vinksbergen.

Groot: een zaaijland 5G, goed hout 5G en 10G100R mast- en slegthout, dus tesaamen 20G en 100R, hierdoor loopt een weg na de Ouwe Stee. no. Dorpsweg

Oost: no. 29.

West: De Antwerpsebaan.

Zuyt: no. 32 en 42.

Wed. Matheijs Peijnen in 1760. Johannes de Jongh bij koop dd. 20 april 1787.

De Vinksbergen: Niets is gemakkelijker dan aan de bekende vogel te denken, maar voor vink staat meer: Een klok, die geluid wordt hij het aanmaken en doven van vuren een zgn.

“vinclocket”. Vinken is ook vonken smeulen. En verder nog vink, ofwel vinks, een slechte lichte turf (Verdam blz. 715). En gezien het veelvuldig delven van turf op allerlei plaatsen in vroeger tijden, is deze mogelijkheid niet te verwaarlozen.

Nr. 29. De Wed. Adriaen Muts.

een perceel out bosch en bergen, groot 7G78R.

Noord: Dorpsweg.

Oost: no. 30.

West: no. 28.

Zuyt: no. 32.

Wed. Adr. Muts ook in 1760. Voor verwerving etc. zie no. 3.

Nr. 30. Christiaen van der Riet.

een perceel zaaijland en heij.

Groot: 10G96R.

Noord: de heijde.

Oost: Meede

West: de wed. Adriaen Muts met no. 29.

Zuyt: 33 en 31.

Mattheijs Meesters in 1760. Verwerving, wed. P. v.d. Moer en Jan v.d. Moer zie no. 23.

Het Meede is made, ofwel weide bedoeld.

Nr. 31. Christiaen van der Riet.

een perceel zaaijland in de Ouwe Stee. Groot: 2G197R,

Noord: no. 30.

Oost en

Zuyt: no. 33.

West: no. 32.

Mattheijs Meesters in 1760. Verwerving door de Wed. P.v.d. Moer. Voor legale verbanden zie nr. 23.

De ouwe Stee: Dit meer genoemde toponiem bestaat uit $\pm$ 75 gemet en verschillende percelen. Het bestaat nu nog doch men situeert het tegenwoordig noord-oostelijk van het Zandfort. Toch is de naam ontleend aan eerstgenoemde gronden, die waarschijnlijk als stee of hoeve gelijktijdig werden uitgegeven. Dit was een oppervlakte, meestal woeste grond, die na ontginning groot genoeg was om in het onderhoud van een landbouwersgezin te voorzien. De oppervlakte verschilde van streek tot streek.

Nr. 32. Christiaen van Dooren.

een perceel bosch en zaaijland in de Ouwe Stee.

Groot: 15G187R.

Noord: no. 28 en 29.

Oost: no. 31, 37 en 38.

West : no. 42.

Zuyt : no 39.

Jan van Dort in 1760. Na 1772 de Wed. Christiaen van Dooren.

Op 14 december Joseph Bril bij koop: en Dominicus v.d. Moer op 3 april 1802.

Nr. 33. Christiaen van Dooren.

een perceel zaayland.

Groot: 3G en 13G heijveld in de ouwe Stee, saamen 16G.

Noord, West en Noord: no. 30 en 31 en de heijde.

Oost: de heijde.

West: een wegje of no.38.

Zuyt: no. 36, 37 en 34.

Voor eigendom in 1760 Jan en Marijn van Dort, na 1772, zie no. 32.

Nr. 34. Christiaen van Dooren

een dubbelhoekig heijveld in de Ouwe Stee. Groot: 17G.

Noord: no. 35, 39 en 33.

Oost: no. 35, 36 en de heij.

West: no: 41, 37 en 39.

Zuyt: de heij (zie nr. 33.)

Nr. 35. De Wed. Adriaen Muts.

in de oude Steede. 1/8 in 19G zijnde een stuk heijde, 2G195R.

Noord: no. 36.

Oost: de heijde.

West en Zuyt: no. 34.

Weduwe Adr. Muts in 1760. Na 1772 aan de kindskinderen Hendrina en Theodorus Janssen Eijmberts bij testament van hun grootmoeder. Verder bij koop van de Heer Raad Pieter de Geep en Cornelis Moors dd. 19 mrt. 1790.

Nr. 36. Christiaen van der Riet.

In de Ouwe Steede 1/8 in 19G zijnde een stuk heijde.

Groot: 2G195R.

Noord en

West: 33 en 34.

Zuyt: no. 35.

Oost: de heyde.

Mattheijs Meesters in 1760. Bij koop de Wed. P. v.d. Moer. Zie no. 23.

Nr. 37. Christiaen van der Riet.

In de Oude Steede 1/4 in 19G zijnde een stuk gemeen zaaijland. Groot: 5G75R.

Noord: no. 38 en 33.

Oost: no. 34.

West: no. 32.

Zuyt: no.39.

Matthijs Meesters in 1760. Zie verder no. 23. Onder “gemeen zaayland” dient men gemeenschappelijk zaailand te verstaan, dat deel uitmaakt van de 19G.

Nr. 38. De Wed. Adriaen Muts.

In de Oude Steede 1/16 in 19G zijnde een stukje zaaijland.

Groot: 1G en 120R.

Noord en

West: 32

Oost: 33

Zuyt: 37

Wed. Adr. Muts in 1760. Hendrina en Theodorus Johs. Eymberts. Zie 35. Verder de Heer Raad Pieter de Geep en Cornelis Moors dd. 17 mrt. 1790.

Nr. 39. De Wed. Adriaen Muts.

In de Ouwe Steede 7/16 in 19G, zijnde 54G40R goed bosch en 2G heijveld dus saamen 7G240R.

Noord en Oost: nr. 32 en 37

Oost en Zuyt: nr. 34 en 41

West: nr. 42

De Wed. Adriaen Muts eveneens in 1760. Zie verder no. 35.

Nr. 40. Christiaen van Dooren.

In de Ouwe Steede een bosje in no. 39.

West, Noord en Oost no. 39.

Zuyt: no. 41, groot 183R.

Jan en Marijn van Dort in 1760. Na 1772 de Wed. Christ. Van Dooren. Joseph Bril bij koop dd. 14-12-1787. Dom. v.d. Moer bij koop dd. 03-04-1802 en dhr. Moors en Raad P. de Geep dd. 29 juli 1804.

Nr. 41. Christiaen van der Riet.

in de Ouwe Steede. Een stuk zaayland en houtkanten, groot 2G246R

Noord: no. 39 en 40.

Oost: no. 34.

West: no. 42.

Zuyt: de heijde.

Matthijs Meesters in 1760. Na 1772 bij koop de Wed P. v.d. Moer. Daana Jan v.d. Moer, zie no. 23.

Nr. 42. De Heer Adriaan Baks

Het eeste gedeelte van de Vijver genaemt de Wolffsduijnen.

Noord: no. 28

Oost: no. 32, 39 en 41.

Zuyt: de heijde.

West: de waterloop teegns het volgende in de Antwerpsebaan, groot aan bossen en bergen 53G100R.

Dhr. Adriaan Back eveneens in 1760 de “parceelen” werden toen nog samengehouden als zijnde de Vijver, voor de loop en Wolffsduijnen over de loop samen groot 65G112R. Bij koop Hr. Raad Pieter de Geep en Corn. Moors febr. 1788.

“Wolffsduijnen”: de naam spreekt voor zichzelf. En in die tijd kwamen er nog wel wolven voor. Hiervan getuigen verschillende acten uit die tijd.

“De Vijver”: ongetwijfeld óók een oud toponiem, dat plas, ven of meertje kan betekenen. Mogelijk ontstaan door turf- of kleiwinning.

Nr. 42a. De Heer Adriaan Baks

Het 2^e gedeelte van de Vijver waar een hoeve gestaan heeft, zijnde zaaylant, groot 12G12R.

Noord en

Oost: den waterloop tegens de voorgaande no. 42.

Zuyt: de heijde.

West: de Antwerpse baan.

OPMERKING: “De Vijver” waarschijnlijk ook de naam van de eertijdse “hoeve” geweest, doch deze heeft zijn naam dan weer aan het onder no. 42 genoemde ontleend.

De vroegere boerderij stond maar even ten noorden van het tegenwoordige hotel Pannenhuis vlak tegen de “Antwerpse baane”, toen een zandweg.

Tussen 42 en 43

Tussen voorsz. En volgende nrs. Is in den jaare 1773 van wegens den H. van Bergen aan de Heer Drossaard Arend Vinck uytgegeven om een huising op te zetten 80 roeden.

Na 1773 Johannes van Landuyt.
 Pieter Andr. V. Mattemburgh, bij verdeling aan Cornelis (?) Eduart v. Mattemburgh.
 Bij koop Leendert Verreezen 10 december 1788.
 Bij koop Jacobus Hoeks 22 juni 1806.

De nummers t/m 45 zijn weggelaten in verband met een goede samenstelling van het detailkaartje. Deze worden weergegeven in deel II in de volgende uitgave van "Tijding".

Nr. 46. De wed. Pieter Snakken.

een gedeelte van een perceel zaayland voor het grootse gedeelte ende de Zuydgeest en onder deese jurisdictie groot 2G170R.

Noord: de limiet scheijding hier doorlopende.

Oost: de Antwerpsebaan

Zuyt: Cornelis Brooymans met 47 en Prins Carels Polder, alsmede West.

Wed. Pieter Snakken ook in 1760.

Meewis Sloove bij koop 20-11-1780; Gabriël Sloove bij koop 18 aug. 1798.

Nr. 47. Cornelis Brooymans.

een hoekig stuk zaayland en bosch.

Groot: 9G264R.

Noord: nr. 46.

Oost: de Antwerpsebaan.

Zuyt: eenen weg hier niet aangemeeten tegen o. 50 en 48.

West: nos. 49 en 48 en ten deele Prins Carels Polder.

Wed. Willem Brooymans in 1760.

Cornelis Brooymans na 1772. Willem Brooymans 26 apr. 1800.

Nr. 48. Christiaen van der Riet.

een perceel bosch.

Groot: 1G45R.

Noord en

Oost: Cornelis Brooymans met no. 47.

Zuyt: no. 49.

West: Prins Carels Polder.

Mevr. Papet in 1760.

Mattheijs Meesters in 1772, zie boven.

Wed. P. v.d. Moer 18 april 1796. Jan v.d. Moer 1802.

Nr. 49. Christiaen van der Riet.

een perceel zaay- en weijland.

Groot: 5G100R, hier aan is een servitut weg.

West en

Noord: Prins Carels Polder.

Noord: no. 48.

Oost: no. 47.

Zuyt: eennen weg hier niet aangemeeten tegen no. 50.

Mattheijs Meesters in 1760.

P. v.d. Moer 18 apr. 1796.

J. v.d. Moer in 1802.

Nr. 50. De wed. Pieter Snakken.

Een perceel zaay- en weijlanden waarop de hoeve is staande. Groot in het geheel: 8G110R hier aff 234R in den polder Rest 7G176R.

Noord: een weg hier niet aangemeten tegenes 49 en 47.

Oost: de Antwerpsebaan.

Zuyt: no. 51 en nog Zuyt en West: Pr. C. Polder.

Kind. Wed. Pieter Sloove in 1760.

Pieter Snacken.

Erfgen. Wed. P. Snacken, eertijds x Pieter Sloove,

Joanna v.d. Moer.

Meewis Sloove 20 nov. 1780.

Gabriël Sloove 18 aug. 1799.

Nr. 51. Cornelis Brooymans.

Een perceel zaay- en weijlanden waarop de hoeve is staande.

Groot: 9G283R.

Noord: 58.

Oost: de Antwerpsebaan en 52.

Zuyt: een servitutweg op no. 53.

Zuyt en West Pr. C. Polder.

Wed. Willem Brooymans Staede in 1760.

na 1772

Kind. Cornelis Brooymans

Willem Brooymans bij deling van 26 april 1800.

Nr. 52. De Wed. Adriaen Muts.

Een bosje teegensover Rustwat.

Groot: 167 R

West en Noord: Cornelis Brooymans met no. 54.

Oost: de Antwerpsebaan.

Zuyt: een servitutwegje op den grond van 53.

Wed. Adr. Muts in 1760.

C.J. de Bie, zie no. 3.

Gabriël Swagemakers bij koop 6 juli 1787.

Nr. 53. Christiaen van der Riet.

Een perceel zaay- en weijlanden waarop een huysinge is staande.

Groot: in het geheel 6G80R hier aff 1G154R in den polder rest 4G226R.

Mattheijs Meestersa Huijsje in 1760.

Wed. P. v.d. Moer 15-4-1796. Jan v.d. Moer in 1803.

Uit deze kavel genomen 40 roeden.

Corn. v. Gansen bij koop 10 apr. 1799.

Nr. 54. De Wed. Adriaen Muts.

Een perceel genaemt de Biese Weijde.

Groot: 1G75R.

Noord: den waterloop teegens no. 53.

Oost: de Antwerpsebaan.

Zuyt: 't nieuw wegje off Pr. C. Polder als meede West.

Wed. Adr. Muts in 1760.

J. de Bie en Gabr. Swagemakers in 1782.

De Biese Weijde: De nabijheid van de waterloop en de polder zijn aan deze niet vreemd.

Dit gebied was zondermeer drassig en zuur wegens het ontbreken van kalk. Een ideale voedingsbodem voor biesen. Het oostelijk gedeelte van de polder bevatte en bevat nog veel meer en men noemde dit heel toepasselijk "'t Moerlant".

Nr. 55. Het paradijs is Polder.

Dit perceel "Het Paradijs" hoort onder de polder.

De naam kan zowel in gunstige als ongunstige zin gegeven zijn. Als weidegrond was hij zeker in trek en met een beetje verbeelding een "Paradijs".

Onomstotelijk blijkt echter dat dit toponiem zoals soms gedacht, niet slaat op de westelijke zandgronden van "Cortevenne".

Nr. 56. De Heer Adriaan Baks

Een hoekig stuk zaay- en weijlanden, genaemt Mayken Everts.

Groot: 8G190R, hierover loopt een servitutwegje tot gebruik van no. 57 en 58.

Noord, Oost en Noord: den waterloop.

Oost en zuyt ten deele de Antwerpsebaan en Dorpsweg.

West: no. 59, 58 en 57.

In 1760 eveneens de Heer Adr. Back.

Bij koop Adr. Dons 6 juli 1787. Verder Bernardus Meijs in huwelijk met de Wed. A. Dons.

Nr. 57. Behoort onder Pr. Carels Polder.

Nr. 58. Christiaen van Dooren.

Een perceel zaay- en weijland.

Groot: 3G100R en 1G250R bergh en heijde uijt 21G, dus te saamen groot 5G50R.

Noord: Pr. C. Polder.

Oost: no. 56 zuyt en West 59.

Jan en Marijnus van Dort in 1760. Na 1772 Wed. Christ. Van Dooren.

Joseph Bril bij koop 14 dec. 1767. Jac. De Jongh bij koop 3 april 1802.

Nr. 59. De Mevr. De Wed. Wijlen den Weled. Gestr. Heer en Mr. Carel van Bommel.
 Een perceel zaaijland uyt 21G. Groot 12G en 41R.
 Noord: ren deele Pr. C. Polder en no. 58.
 Noord en Oost een servitutwegje op den grond van no. 56
 Zuyt: de Heer off Dorpsstraat.
 West : no. 66 en 61.

Wed. Mattheijs Pijnen in 1760.
 Na de Wed. V. Bommel, Jan de Jongh bij koop dd. 20 april 1787.

Nr. 60. Behoort onder den Polder.
 Dit wordt gedagt de 80 Roeden te zijn die door de wed. Mattheijs Pijnen op den 6 oktober 1760 aan Geertruij van Hooydonk wed. van Pieter Dankers in Chijns en Erffpagt zijn uytgegeven voor *f* 11,00 's jaarlijks.
 Naderhand door mevr. De wed. de Heer en Mr. Carel van Bommel verminderd is gesteld op *f* 7,00.

Tot zover deze inventarisering van belastbare gronden en eigenaars in het noord-oosten van de oude "heerlijkheid" Woensdrecht in een periode van 40 – 45 jaar. De aandachtige lezer zal bemerken, dat het aantal grondeigenaren zeer beperkt was. De afgebeelde kaartjes laten dit trouwens duidelijk zien. Anderzijds valt het, dat de percelen vrij groot waren, vooral de zandgronden.

Ook hierin speelt het geringe aantal eigenaren een rol. Terwijl er wel verdelingen waren door "boedelscheiding" enz. keerde het goed meestal toch in één "hand" terug. Verder werkten de "polderse maten" voorbeeldig om grote kavels te handhaven.

Uiteraard waren de eigenaren niet alle, en niet allemaal bewoners van dit gebied. Alle eigenaren waren immers geen bewoners, en alle bewoners geen eigenaren.

De "grondlozen" kunnen we U o.a. op deze manier niet aantonen. Daarom ligt het in onze bedoeling na de volledige inventarisering van gronden/eigenaren dit eveneens van de gehele Woensdrechtse bevolking te doen tussen 1700 – 1800.

Ter voorlopige informatie: in 1761 telde de Heerlijkheid Woensdrecht 428 inwoners waarvan 173 beneden de 16 jaar.

J. van Elzakker

A.J. Pijnen

Verantwoording:

1. Oud Archief Gemeente Woensdrecht Inventaris no. 255.
2. Ibidem Inventaris no. 263.
3. Ibidem Inventaris no. 356.
4. Archief Raad en Rekenkamer Bergen op Zoom, Inventaris no. 1377,
folio's 1 t/m 4 R. en V.
5. Ibidem Inventaris no. 1378.
6. Middelnederlandsch Handwoordenboek J. Verdam, Den Haag 1932
7. Taal van en om het landbouwbedrijf, Dr. J. Goossenaerts, Gent 1958-1968.